

Scholengroep Nijmegen

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Scholengroep Nijmegen

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Hoe schoon zijn jouw kleren?

**EEN LES OVER MODERNE SLAVERNIJ,
DUURZAAMHEID EN MENSENRECHTEN**

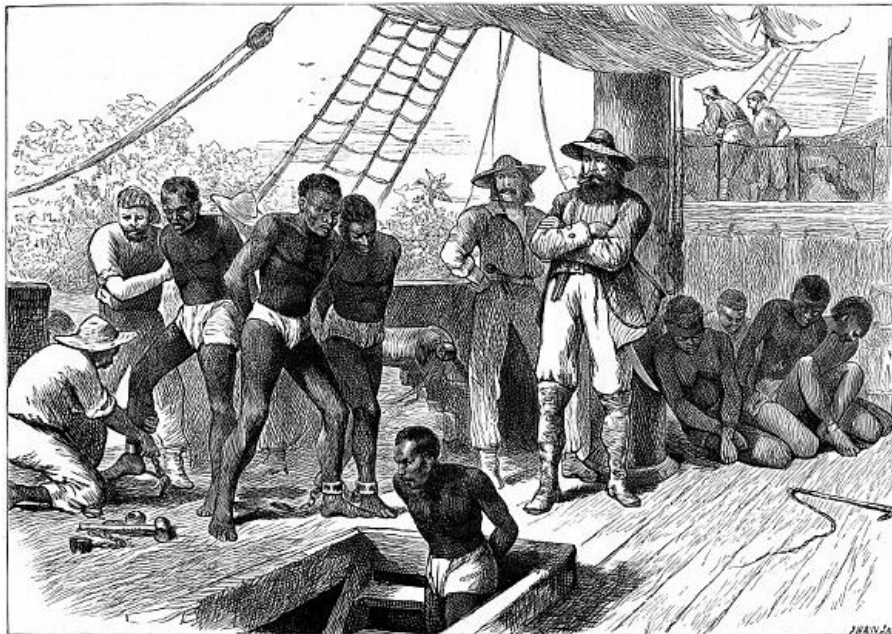
Slavernij vroeger en nu

Ieder mens op de wereld wil graag vrij zijn om in veiligheid zijn of haar eigen leven te leiden. Toch was dat lang niet overal zo. Denk bijvoorbeeld aan de tijd van de slavernij (1525-1867).

Stel je voor: je leeft rustig ergens in Afrika in je dorp. Plots word je overvallen en na een lange reis word ergens op een boot onderdeks gebracht, onderweg naar een onbekende plek.

Na enkele maanden kom je meer dood dan levend aan op een of andere de plantage in Latijns- en Noord-Amerika. Je hebt niets meer over je eigen leven te zeggen en moet keihard werken zonder daarvoor betaald te worden.

De klassieke slavernij is over de hele wereld afgeschaft, maar in werkelijkheid bestaat ze nog steeds in een nieuw jasje. Daar gaat deze les over. We kijken nu eerst naar een filmpje over verschillende soorten moderne slavernij.

NRC: Waarom er 403 miljoen slaven zijn?

- 1) Hoe zou jij moderne slavernij definiëren?
- 2) Welke soorten slavernij zou je kunnen onderscheiden?

Amnesty International strijdt voor naleving van mensenrechten. Het is dus logisch dat Amnesty zich ernstig zorgen maakt over moderne slavernij.

3) Welke mensenrechten worden geschonden? Zet er een kruisje bij.

- A. Ieder wordt vrij en met gelijke rechten geboren
- B. Slavernij is verboden
- C. Als je onrecht wordt aangedaan, moet je rechtsbescherming krijgen
- D. Recht van vergadering en vakbond
- E. Recht op rust en vrije tijd
- F. Recht op een eerlijk loon
- G. Recht op onderwijs
- H. Recht om je vrij te verplaatsen
- I. Recht op leven, vrijheid en veiligheid
- J. Recht op erkenning voor de wet

Kinderrechten

Onder de hedendaagse slaven vind je helaas ook veel kinderen.

Anders dan in de vroegere slavernij zie je maar weinig kinderen die aan een ketting liggen. De 'moderne kindslaven' zijn kinderen die onder erbarmelijke omstandigheden lange werktijden maken, maar weinig vrije tijd hebben en niet naar school gaan.

YouTube: India: Tienermeisjes in de kledingindustrie

Wil je echt een shirt dat door kinderen is gemaakt? Daar zal niemand 'ja' op antwoorden. "Je weet zelf ook wel dat er iets niet pluis is met een T-shirt van 3 euro", zegt de freelance journalist Sarah Vandoorne.

Toch is de kans groot dat je een kledingstuk in je kast hebt hangen dat met kinderarbeid gemaakt is. En daarbij maakt het niet uit of je T-shirt goedkoop of duur is.

Onderzoeker Jorna Leenheer van Avans Hogeschool waarschuwt daarvoor: "Pas op, ook met een duur T-shirt steun je kinderarbeid! De consumenten hebben geen idee. Goedkoop is in hun ogen (bij voorbaat) slecht, en duur is (bij voorbaat) goed."

Verderfelijke zaken als kinderarbeid, milieuvervuiling en andere misstanden zijn 'onzichtbaar' voor het winkelende publiek.

"Je ziet aan een shirt in de winkel niet hoe het is gemaakt", zegt Noor Veenhoven van kledingplatform Project Cece. "Maar als er niets op het label staat over duurzaamheid of Fairtrade, kun je ervan uitgaan dat het niet goed (genoeg) is."

Volgens Noor Veenhoven is meer confrontatie in de winkels goed om de consument beter voor te lichten. "Termen als 'beter voor het milieu' en 'eerlijk' zijn hierbij te vaag. Om zoiets concreets als kinderarbeid maken mensen zich wél boos."

- 4) Kinderarbeid is in de meeste landen verboden en in de wet opgenomen, maar toch komt kinderarbeid in landen als India (zoals in het filmpje) en Bangladesh (zoals op de foto hierboven) nog veel voor. Kun je verklaren waardoor dat komt?
- 5) Wanneer spreken we van 'moderne slavernij' in de vorm van '**extreme kinderarbeid**'?
- 6) Kinderen zijn extra kwetsbaar. Welke kinderrechten ken je die met moderne slavernij worden geschonden?

Waarvoor is veel kleding zo goedkoop?

We spreken van 'moderne slavernij' als werken in de kledingindustrie neerkomt op 'arbeidsuitbuiting'.

Na de Tweede Wereldoorlog kwam de wereldhandel op gang. De textielproductie werd rond 1960 verplaatst naar Turkije en Noord-Afrika. Toen de loonkosten ook daar stegen, werd de productie verplaatst naar Bangladesh en andere landen in Zuidoost-Azië. En ook nu dreigt Bangladesh alweer te duur te worden en komen er meer en meer textiel uit Afrikaanse landen als Ethiopië, Kenia en Tanzanië.

Wereldwijd werken er naar schatting 75 miljoen mensen in de textielindustrie. Vaak doen ze dat onder slechte omstandigheden: geringe veiligheidsnormen, lage lonen, onbetaalde overuren, kortetermijncontracten, amper sociale zekerheid en zware fysieke en mentale druk (kritiek kan leiden tot ontslag, voor jou tien anderen).

De excessen in de kledingindustrie kwamen het duidelijkst naar voren tijdens een ramp in Rana Plaza in Bangladesh. Rana Plaza, een gebouwencomplex van acht verdiepingen hoog, stortte in op 24 april 2013 in Dhaka, de hoofdstad van Bangladesh. De ravage was enorm, er kwamen 1134 mensen om het leven. De nieuwsprogramma's op televisie openden ermee, en elke krant schreef erover.

De kleren die wij dragen vormden een directe link tussen ons hier en de omgekomen mensen daar. Tussen het puin werden labels gevonden van merken als C&A, Primark en Benetton. Ineens werd duidelijk wie de werkelijke prijs voor onze goedkope kleding moet betalen. Rana Plaza werd het symbool voor wantoestanden in de kledingindustrie: lage lonen, lange werkdagen, geen vakbondsvrijheid en onveilige werkomstandigheden.

Protesten van textielarbeiders na het instorten van Rana Plaza

© Solidarity Center

De onveiligheid in Bangladesh heeft de laatste jaren veel aandacht getrokken. In reactie daarop hebben de Nederlandse regering en tien maatschappelijke organisaties (onder wie Schone Kleren Campagne) een convenant gesloten met een 'witte lijst' van zestig bedrijven die 'eerlijke kleding' verkopen.

Schone Kleren Campagne

Clean Clothes Campaign

Parveen Akhter heeft geluk gehad. De fabriek waar ze werkt, werkt voor een van de 60 bedrijven van de 'witte lijst'. Haar fabriek behoort tot de beste van het land. Hier wordt haar salaris elke maand op tijd betaald. Op officiële vakantiedagen mag ze gewoon doorwerken, zodat ze extra geld kan verdienen. En, heel belangrijk: 'De opzichters schelden niet.' Elke paar weken organiseert de fabriek een ontruimingsoefening. Na de ineenstorting van het Rana Plaza, waarbij mensen omkwamen omdat de deuren op slot waren, is het hele gebouw nog eens opnieuw geïnspecteerd en gekeurd. Brandblussers en nooduitgangen zijn er te over. Parveen voelt zich veilig.

- 7) De kledingindustrie vind je vooral in zogenaamde lagelonenlanden. Waarom is het zo moeilijk om daar wat aan te veranderen?
- 8) Mensenrechtenorganisaties zijn blij met de Witte Lijst, maar tegelijk zijn daar kritisch over. Kun je uitleggen waarom?

Noodkreten in Turkije

Shoppende klanten hebben labels met verontrustende teksten gevonden in kleding die bij de Zara in Istanboel ligt. Turkse arbeiders lieten volgens verschillende media handgeschreven labels met de volgende tekst in de kleding achter: "Ik heb dit kledingstuk gemaakt, maar ik ben er niet voor betaald."

De labels zouden afkomstig zijn van oud-werknemers van de kledingfabriek Bravo, een fabriek die kleding fabriceerde voor onder meer Zara, Next, en Mango. De werknemers zouden nog drie maanden loon en een opstappremie tegoed hebben. De eigenaars weigeren hun salarissen uit te betalen en verdween met het geld kort nadat beslag werd gelegd op de fabriek.

- 9) Mag je kledingketens erop aanspreken als er misstanden zijn in een van hun leveranciers? Geef minstens één argument voor en minstens één argument tegen.

Textiel- en kledingindustrie

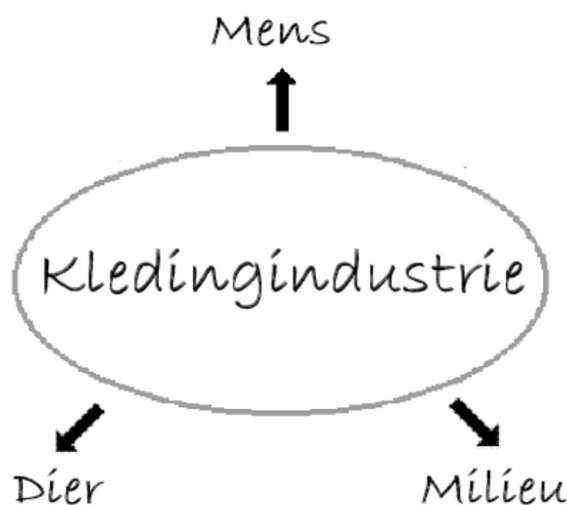
We gaan zoomen verder in op de textiel- en kledingindustrie. Zowel moderne slavernij als duurzaamheid zijn begrippen die hierbij passen. Geef aan wat volgens jou 'waar' of 'niet waar' is:

- WAAR/NIET WAAR
Er is 1000 liter water nodig om 1 kg textiel te maken (jeans en shirt).
- WAAR/NIET WAAR
Er worden 80 miljard kledingstukken per jaar gemaakt.
- WAAR/NIET WAAR
Van de totale CO₂-uitstoot in de wereld wordt 10% veroorzaakt door de kledingindustrie.
- WAAR/NIET WAAR
Het minimumloon in Bangladesh voor textielarbeiders is 60 euro. Dat is de helft van het bestaansminimum.
- WAAR/NIET WAAR
1:10 van alle huishoudens in de wereld is betrokken bij de kledingindustrie.
- WAAR/NIET WAAR
De kledingindustrie hoort bij de top 5 vervuilers in de wereld.

Dat kleding goedkoop is, wil niet zeggen dat kleding weinig kost. Wie draaien ervoor op? Mens, dier en milieu. Dit heeft alles te maken met duurzaamheid. Duurzaam produceren houdt in dat het gebeurt met respect voor mens, dier en omgeving. Niets of niemand wordt uitgebuit en er wordt zo weinig mogelijk schade veroorzaakt

10) Schrijf zoveel mogelijk woorden op waar je aan denkt bij elk van de drie begrippen.

Het is de hoogste tijd om naar onszelf te kijken.
Hoe schoon zijn jouw kleren?

Zet op de lijnen hieronder een cijfer waar je nu staat en een omcirkeld cijfer waar je graag wilt gaan staan.

Als ik kleding koop, is de prijs heel belangrijk voor mij
1 _____ 10

Als ik kleding koop, is kwaliteit heel belangrijk voor mij
1 _____ 10

Als ik kleding koop, denk ik aan duurzaamheid: grondstoffen, energie, vervuiling
1 _____ 10

Als ik kleding koop, bedenk ik goed of ik het echt nodig heb
1 _____ 10

Als ik kleding koop, is het belangrijk voor mij of er kinderarbeid bij betrokken is
1 _____ 10

Als ik kleding koop, denk ik aan hergebruik (tweedehands, ruilen, weggeven)
1 _____ 10

Hoeveel weet ik over kleding, slavernij, duurzaamheid en mensenrechten?
1 _____ 10

Voor duurzame kleding (mens, dier en milieu) wil ik wel meer betalen. Omcirkel:

0% 10% 20% 30% 40% 50%

11) We zijn aan het eind gekomen van de les:
Maak svp de volgende zinnen af:

Het belangrijkste wat ik geleerd heb.....

Wat ik me voorneem